

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 22marca 2016 r.

w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o lasach (UD 40)

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o lasach (UD 40), opiniuje ten projekt negatywnie.

Rada nie neguje prawa ustawodawcy do wprowadzenia regulacji polegających na przyznaniu prawa pierwokupu, albowiem sytuacje takie występują w obowiązującym porządku prawnym, jednakże niedopuszczalne są rozwiązania przewidziane w projektowanej ustawie w zakresie w jakim dotyczą orzeczeń sądu, z przyczyn omówionych poniżej.

Projektowane regulacje zakładają między innymi, że nadleśniczy, właściwy ze względu na miejsce położenia gruntu, będzie uprawniony do skorzystania z prawa pierwokupu gruntu, którego własność została przeniesiona na rzecz określonego podmiotu na mocy orzeczenia sądu. Lasy Państwowe (w ich imieniu nadleśniczy) będą uprawnione do skorzystania z prawa pierwokupu po wydaniu orzeczenia przez sąd, co w rzeczywistości będzie ingerowało w treść wyroku lub postanowienia sądu. Biorąc pod uwagę okoliczność, że termin na skorzystanie z prawa pierwokupu wynosi miesiąc od dnia doręczenia nadleśniczemu orzeczenia sądu, w praktyce termin ten może upływać po uprawomocnieniu się orzeczenia. Projektodawca nie przewidział przepisów odrębnych, które zapobiegałyby tego rodzaju skutkom, a więc zastosowanie znajdą regulacje przewidziane w Kodeksie postępowania cywilnego (dalej „kpc”). Zgodnie z art. 363 § 1 kpc *„orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia”*, natomiast w świetle dyspozycji art. 365 § 1 kpc *„orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby”*. Projektowane rozwiązanie narusza zarówno niezawisłość sędziowską, jak i ingeruje w niezależność sądów oraz konstytucyjną zasadę trójpodziału władzy. W demokratycznym państwie prawnym nie jest dopuszczalne, żeby moc wiążąca wyroku była uzależniona od decyzji innego organu, w szczególności organu spoza władzy sądowniczej. Naruszone zostanie również konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), ponieważ nabywca gruntu wskazany w orzeczeniu sądu w wyniku skorzystania przez Lasy Państwowe

z prawa pierwokupu po wydaniu orzeczenia, zostanie pozbawiony prawa własności nabytego na podstawie orzeczenia sądu. Orzeczenie sądu wydane w jego sprawie utraci jakiegokolwiek znaczenie prawne.

Projektodawca nie uwzględnił również faktu, że prawomocne orzeczenie sądu może stanowić podstawę wpisu prawa własności do księgi wieczystej, zaś dokonany wpis objęty będzie rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych. Projektowane przepisy podważą ponadto zasadę zaufania obywateli do państwa oraz mogą prowadzić do destabilizacji systemu prawnego. Przykładowo należy wskazać na art. 999 § 1 kpc dotyczący egzekucji z nieruchomości, zgodnie z którym *„Prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność na nabywcę i jest tytułem do ujawnienia na rzecz nabywcy prawa własności w katastrze nieruchomości oraz przez wpis w księdze wieczystej lub przez złożenie dokumentu do zbioru dokumentów. Prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości i opróżnienia znajdujących się na tej nieruchomości pomieszczeń bez potrzeby nadania mu klauzuli wykonalności. Przepis art. 791 stosuje się odpowiednio”*.

Nowelizacja w projektowanym kształcie będzie skutkowałą obciążeniem budżetu państwa, bowiem Skarb Państwa będzie zobowiązany pokryć koszty postępowań sądowych, egzekucyjnych lub administracyjnych w sytuacji następczego skorzystania z prawa pierwokupu przez Lasy Państwowe. Niedopuszczalne wydaje się obciążanie tymi kosztami stron lub uczestników postępowań sądowych. Nie można także wykluczyć roszczeń odszkodowawczych kierowanych do Skarbu Państwa przez podmioty, które zostaną pozbawione prawa własności przyznanego im na mocy orzeczenia sądu.

Zdecydowanie negatywnie należy ocenić także rozwiązanie przewidziane w art. 37h projektowanej ustawy w zakresie w jakim przepis ten przewiduje nieważność orzeczenia sądu na podstawie, którego przeniesiona została własność gruntu leśnego w przypadku niezawiadomienia nadleśniczego przez sąd o wydaniu orzeczenia przenoszącego własność gruntów leśnych zaliczanych do kategorii gruntów objętych przedmiotem ustawy. Wprawdzie przepis posługuje się pojęciem „czynności prawnej” a nie pojęciem „orzeczenia sądu”, to jednak odwołuje się między innymi do art. 37a projektu ustawy, który obejmuje swym zakresem także orzeczenia sądu. Należy więc zakładać, że intencją projektodawcy jest wprowadzenie skutku nieważności także co do orzeczeń sądu. Przepis ten nie koreluje z art. 379 kpc, który przewiduje nieważność postępowania cywilnego w sytuacjach, gdy zostało dotknięte najpoważniejszymi uchybieniami procesowymi np. droga sądowa była niedopuszczalna, strona nie miała zdolności

sądowej lub procesowej, sprawa została wcześniej prawomocnie osądzona.